

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กล้วยหินเป็นพืชท้องถิ่นของจังหวัดยะลาพบครั้งแรกที่อำเภอบันนังสตา บริเวณสองฝั่งแม่น้ำปัตตานี ในพื้นที่ตำบลบาเจาะ ขึ้นหนาแน่นเป็นกล้วยที่มีลำต้นสูงใหญ่ เดิมทีเดียวไม่ค่อยเป็นที่นิยมบริโภคของชาวบ้านเนื่องจากเข้าใจว่าเป็นกล้วยป่า ผลสุกงอมๆจะมีรสออกเปรี้ยวจึงไม่ค่อยนิยมบริโภคผลสด เนื่องจากกล้วยหินเป็นกล้วยที่มีลำต้นสูงใหญ่ เครือใหญ่ ในหนึ่งเครือจะมีประมาณ 7-10 หวี และในหนึ่งหวีจะมีประมาณ 10-15 ผล ผลกล้วยหินจะมีขนาดใหญ่ ผลเป็นเหลี่ยมเปลือกหนา ผลดิบมีสีเขียวเข้มผลสุกจะมีสีเหลืองนวล เนื้อแน่น ไม่ละ ไม่มีเมล็ดผลดิบเนื้อสีขาว ผลสุกเนื้อสีขาวอมเหลือง ไม่ติดเปลือก รสชาติเมื่อสุกจัดรสชาติจะออกเปรี้ยวเล็กน้อย (พงศกร ทิพย์ดนตรี: 2547;7-9) กล้วยหินเป็นพืชของดีของจังหวัดยะลา ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เพื่อคุ้มครองการแอบอ้าง จากกล้วยป่าที่ไม่มีราคาไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค กลายเป็นกล้วยหินทองที่มีค่าจากราคาจำหน่ายหวีละ 5-10 บาท พุ่งเป็น 25-35 บาท เนื่องจากมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวหลายประการเช่น 1) สามารถเจริญเติบโต ในดินร่วน ดินเหนียว ดินลูกรังหรือดินกรวดทราย 2) แรกออกรูปร่างลูกครึ่งเดียวเก็บเกี่ยวได้นาน 3) ลำต้นใหญ่แข็งแรงไม่ค่อยมีโรคและแมลงรบกวน 4) ผลกล้วยหินมีเปลือกหนาทนต่อการขนย้าย 5) ผลสุกเก็บไว้ได้นาน 6) ใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนของกล้วย 7) ปลูกเป็นพืชแซมในสวนผลไม้ได้ดี ทำให้สวนมีความชื้นสูง 8) ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี (กรมทรัพย์สินทางปัญญา :เล่มที่ 11 เลขที่ประกาศ 42)

ปัจจุบันจังหวัดยะลา มีพื้นที่ปลูกกล้วยหิน จำนวน 4,170 ไร่ ผลผลิต จำนวน 5,176 ตัน คราวเรือนที่ปลูกจำนวน 5,134 คราวเรือน โดยปลูกกระจายอยู่ในพื้นที่ 7 อำเภอดังนี้ อำเภอเมืองยะลา 38 ไร่ อำเภอเบตง 163 ไร่ อำเภอบันนังสตา 3,241 ไร่ อำเภอธารโต 482 ไร่ อำเภอเยหา 29 ไร่ อำเภอกาบัง 26 ไร่ อำเภอกงหรา 181 ไร่ ในปีงบประมาณ 2555 สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลาได้จัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพกล้วยหินให้ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรโดยการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยเสริมสร้างและรักษาภาพลักษณ์สินค้ากล้วย ของจังหวัดยะลา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมความรู้เทคโนโลยีการผลิตกล้วยหินเชิงคุณภาพและได้รับปัจจัยการผลิต

ต่างๆ (สำนักงานเกษตรจังหวัดยะลา :2555) หลังจากการดำเนินงานโครงการผ่านไป ยังพบว่า ผลผลิตกล้วยหินที่ออกสู่ตลาด ยังพบปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพ เครื่องมีขนาดเล็กและผลมีเชื้อรา ผลมีขนาดเล็ก เก็บเกี่ยวไม่ได้ระยะ (เก็บอ่อน) จึงทำให้ขายไม่ได้ราคา จากเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้อง ทำการศึกษาวิจัย การผลิตกล้วยหินและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่งเสริมพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพ จังหวัดยะลา ปี 2555 เพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยหินและความต้องการส่งเสริม มาใช้เป็น แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ที่ร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพ จังหวัดยะลา ปี 2555

2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตกล้วยหินของเกษตรกรที่ร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพ จังหวัดยะลา ปี 2555

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตกล้วยหินและ ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพจังหวัดยะลา ปี 2555

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตกล้วยของเกษตรกรที่ร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพจังหวัดยะลา ปี 2555 ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ การศึกษา ประสบการณ์

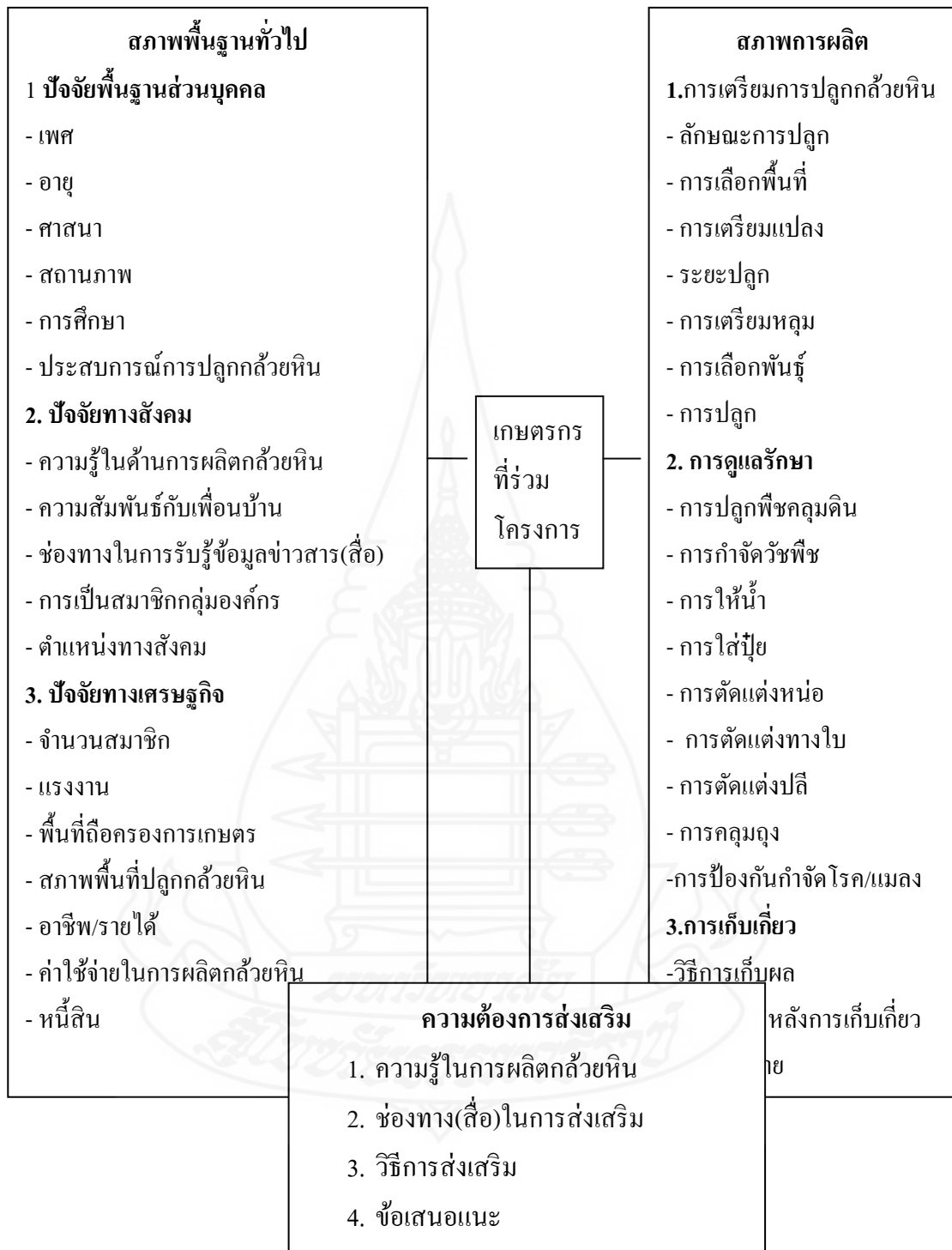
3.2 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การความรู้ในด้านการผลิตกล้วยหิน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (สื่อ) การเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรและตำแหน่งทางสังคม

3.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิก แรงงาน พื้นที่ถือครองการเกษตร สภาพพื้นที่ปลูก กล้วยหิน อาชีพ/รายได้ ค่าใช้จ่ายในการผลิตกล้วยหิน หนี้สิน

3.4 สภาพการผลิตได้แก่ การเตรียมการปลูกกล้วยหิน ลักษณะการปลูก สภาพพื้นที่

3.3 การเลือกพื้นที่ การเตรียมแปลง ระยะปลูก การเตรียมหลุม การเลือกพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การปลูกพืชคลุมดิน การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การตัดแต่งหน่อ การตัดแต่งทางใบ การตัดแต่งปลี การคลุมถุง การป้องกันกำจัดโรค/แมลง การเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บผล การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การจำหน่าย ความต้องการส่งเสริมได้แก่ความต้องการความรู้ในการผลิตกล้วยหินและความต้องการวิธีการส่งเสริมและช่องทางในการการส่งเสริม ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เพื่อจะศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตกล้วยหิน ของเกษตรกรที่ร่วม โครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพ จังหวัดยะลา ปี 2555

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กล้วยหิน หมายถึง กล้วยหินบันนังสตา ที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

5.2 เกษตรกร หมายถึง ผู้ปลูกกล้วยหินตามโครงการส่งเสริมและพัฒนากล้วยหินเชิงคุณภาพจังหวัดยะลา ปี 2555

5.3 สภาพการผลิต หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ ของเกษตรกรที่ร่วมโครงการต่อการปลูกกล้วยหิน ปฏิบัติอยู่ ณ วันสัมภาษณ์

5.4 ความต้องการ หรือ ความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร หมายถึง ความจำเป็นที่ต้องมี ต้องใช้ ต้องทำ ในที่นี้ ได้แก่ ความต้องการความรู้การผลิตกล้วย ความต้องการการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่ และช่องทางในการส่งเสริม (สื่อ)

5.5 พ่อค้า หมายถึง คนซื้อกล้วยหิน จากเกษตรกร ทั้งในท้องถิ่นและตลาดในเมือง

5.6 เพื่อนบ้าน หมายถึง เพื่อนบ้าน คนในชุมชนที่ปลูกกล้วยหินเช่นเดียวกัน

5.7 เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอื่นๆ

5.8 หนี้สิน หมายถึง หนี้สินของครัวเรือนมิได้หมายถึงหนี้สินเฉพาะการปลูกกล้วยหิน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการผลิตกล้วยหินของเจ้าหน้าที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป